

Praktisk vejledning til individuel kompetencevurdering i AMU

Uddannelsesområdet for køkken, hotel, restaurant, bager, konditor og kødbranchen

Efteruddannelsesudvalget for Køkken, Hotel, Restaurant, Bager, Konditor og Kødbranchen.

1. udgave, juli 2008

Link til hjemmeside: www.khru.dk/index.php?id=73 – praktisk vejledning.

Vejledningen er udarbejdet af efteruddannelsesudvalget i samarbejde med repræsentanter fra AMU-udbydere inden for brancherne samt eksterne konsulenter fra Teknologisk Institut, Arbejdsliv. De tre deltagende skoler har været: Uddannelsescentret i Roskilde, Holstebro Tekniske Skole og Silkeborg Tekniske Skole.

Denne 1. udgave af praktisk vejledning til individuel kompetencevurdering i AMU inden for Køkken, Hotel, Restaurant, Bager, Konditor og Kødbranchen er udviklet med tilskud fra Undervisningsministeriets tværgående udviklingspulje til udvikling af arbejdsmarkedsuddannelserne.

Vejledningen er et supplement til Undervisningsministeriets udgivelse: ”Håndbog om individuel kompetencevurdering i AMU – realkompetencevurdering inden for arbejdsmarkedsuddannelserne” (Undervisningsministeriets håndbogsserie nr. 1 – 2008).

De deltagende skoler har leveret billedmaterialet til den praktiske vejledning.

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	3
DEN PRAKTISKE VEJLEDNING.....	5
1 FAKTA OM IKV I AMU	7
2 FASEMODEL OG METODER I ET IKV-FORLØB	10
EKSEMPEL PÅ EN FASEMODEL TIL GENNEMFØRELSE AF IKV I AMU	10
FØR-FASE: GENEREL INFORMATION OG VEJLEDNING	12
FASE 1: FORBEREDELSE OG TILRETTELÆGGELSE	13
FASE 2: AFPRØVNING OG VURDERING	15
FASE 3: SAMLET VURDERING OG ANERKENDELSE.....	21
3 IKV PORTRÆTTER	23
4 KVALITETSSIKRING AF IKV I AMU	23
KOMPETENCEKRAV TIL PERSONER, DER SKAL UDFØRE IKV I AMU	25
FASTE PROCEDURER FOR IKV I AMU.....	27
KVALITETSUDVIKLING AF IKV-INDSATSEN	28

1 Indledning

Efteruddannelsesudvalget har taget initiativ til udviklingen af denne brancherettede praktiske vejledning til IKV i AMU. "IKV i AMU" er den korte betegnelse for "Individuel kompetencevurdering inden for arbejdsmarkedsuddannelserne." Programmet Individuel kompetencevurdering i AMU blev indført d. 1. august 2007.

Denne vejledning vil bidrage til skolernes arbejde med IKV, ved at give eksempler på metoder og redskaber til planlægning og gennemførelse af IKV, målrettet de specifikke kendetegn inden for efteruddannelsesudvalgets brancher.

Den branchespecifikke vejledning supplerer den generelle håndbog, der er blevet udviklet af Undervisningsministeriet: "Håndbog om individuel kompetencevurdering i AMU – realkompetencevurdering inden for arbejdsmarkedsuddannelserne" (Undervisningsministeriets håndbogsserie nr. 1 – 2008).

Fra IK-A til V

Det overordnede formål med IKV i AMU er at give den enkelte person mulighed for at få vurderet og anerkendt sine realkompetencer, i forhold til arbejdsmarkedsuddannelser eller enkeltfag optaget i en fælles kompetencebeskrivelse (FKB).

IKV i AMU er på den måde udmøntningen af realkompetenceprogrammet i AMU-regi. IKV i AMU er en videreførelse af Trepartsudvalgets arbejde i 2006 og den senere lovgivning om realkompetencevurdering på voksen- og efteruddannelsesområdet, der trådte i kraft d. 1. august 2007.

Tidligere har der ikke været stor IKA-aktivitet i brancherne – så hvorfor begynde, fordi man har skiftet et A ud med et V? Men udviklingen fra Individuel kompetence-Afklaring til -Vurdering er et eksempel på, at et lille bogstav kan gøre en stor forskel.

Netop anerkendelsen og muligheden for at få et konkret bevis i hånden markerer et helt nyt tiltag. Hensigten er, at efteruddannelse tager afsæt i de kompetencer personen allerede har, så man dermed forebygger dobbeltuddannelse og fremmer motivationen for uddannelse.

Hvorfor IKV? – eller måske snarere: Hvorfor dog ikke IKV?

Et snævert perspektiv på IKV'en, som man kan høre refereret, er, at det ikke kan betale sig for skolerne at understøtte IKV-aktiviteter, fordi man hellere ser deltagerne tage de fulde AMU-kurser. Men alternativet til et IKV-forløb er netop ikke at deltagerne i stedet tager de fulde AMU-kurser. Alternativet til IKV-indsatsen er, at der fortsat vil være en stor del af målgruppen inden for vores brancher, som vi ikke når ud til, og som derfor ikke får udnyttet de muligheder, der er inden for AMU-systemet.

Hvad er det IKV'en kan – målrettet i forhold til AMU?

Det er helt centralt at tænke IKV'en som motiverende for mere uddannelse. IKV'en kan få en gruppe personer inden for døren, der ikke har været vant til at tænke i efteruddannelse. Erfaringen fra udformningen af denne praktiske vejledning er,

at dialogen i forbindelse med et IKV-forløb kan være en øjenåbner for mange af deltagerne og åbne op for flere efteruddannelsesaktiviteter – også inden for det faste kursus-udbud.

Hvilken rolle kan IKV spille særligt målrettet vores brancher?

Uddannelsesområderne, der falder inden for køkken, hotel, restaurant, bager, konditor og kødbranchen, spænder – som det fremgår – over en meget bred vifte af arbejdsområder og kompetenceprofiler.

Overordnet set er det områder, der står over for store udfordringer i relation til rekruttering og fastholdelse af medarbejdere. På flere områder har ufaglært arbejdskraft været meget brugt. Samtidig er det fag og brancher, der er kendetegnet ved en lav motivation for (efter)uddannelse, og hvor der ikke har været stor tradition for anvendelse af mulighederne inden for AMU-systemet.

Derfor bør IKV være en helt central aktivitet på uddannelsesinstitutionerne af flere grunde:

- IKV kan være med til at styrke efteruddannelseskulturen både på arbejdspladsniveau og individniveau, ved at åbne op for en formel anerkendelse af færdigheder tillært gennem praksis.
- IKV fremmer motivationen for fagene ved at vise, hvordan anerkendelse af praksiserfaring åbner nye veje til uddannelse og jobudvikling. Disse nye muligheder for udvikling inden for fagene vil kunne bruges aktivt, både når det gælder rekruttering til branchen og fastholdelse af medarbejdere.
- IKV kan fungere som en ny indgang til AMU for de mange ufaglærte, der i flere år har arbejdet inden for brancherne. Det kan både give motivation til efteruddannelse, men også motivation til at tænke i mulighederne for på sigt at blive faglært inden for området. IKV kan bruges som værktøj, både hvis en person drømmer om nye jobfunktioner, et skift i arbejdsområde inden for branchen, eller måske går med overvejelser om at arbejde inden for en af de tilstødende brancher.

De skoler, der har deltaget i udformning og afprøvning af denne praktiske vejledning, har haft gode erfaringer fra forløbet. Det er deres erfaring, at de personer, der har deltaget i individuelle kompetencevurderingsforløb, er blevet motiveret til at tænke aktivt i efteruddannelsesmuligheder, og de har udtrykt interesse for at få udformet uddannelsesplaner og få fulgt op på mulighederne for mere efteruddannelse.

Det er således efteruddannelsesudvalgets håb, at man på skolerne, der udbyder efteruddannelse inden for brancherne, vil se IKV som en mulighed for at nå en målgruppe, der hidtil har været svær at nå – og hvor efteruddannelse har været meget lavt prioriteret.

En styrkelse af IKV-indsatsen kan – også på kort sigt – forhåbentlig være en styrkelse af også den ordinære efteruddannelsesaktivitet i AMU-regi.

Den praktiske vejledning

Den praktiske vejledning er udformet med hjælp fra skolerepræsentanter og eksterne konsulenter.

Formålet med vejledningen er at give inspiration til gennemførelse af Individuel Kompetencevurdering i AMU inden for den bredde af kompetenceprofiler, der ligger i AMU-kurserne inden for efteruddannelsesudvalgets område.

Vejledningen består af tre dele:

- Praktisk vejledning
- Værktøjskatalog
- Inspirationskatalog

Den praktiske vejledning præsenterer de overordnede resultater fra udviklingsarbejdet. Denne del af vejledningen rummer de generelle overvejelser omkring fasemodel og metoder, der kan være med til at understøtte hele IKV-forløbet.

Værktøjskataloget er til dig, der allerede kender til formål og rammer for IKV i AMU, og mest er interesseret i at få inspiration til at komme ”hurtigt i gang” med det konkrete arbejde. Her ligger eksempler på værktøjer, der kan hjælpe med til planlægning og gennemførelse af IKV-forløb.

Inspirationskataloget rummer detaljeret materiale fra de cases, de deltagende skoler har udviklet som del af projektet. Her vil man kunne finde konkrete eksempler på, hvordan værktøjerne er blevet brugt inden for specifikke brancheområder og knyttet an til specifikke uddannelsesmål. Det er håbet, at inspirationskataloget vil konkretisere eksempler på arbejdsgangene i et IKV-forløb så meget, at det let vil kunne oversættes til andre sammenhænge og være umiddelbart anvendeligt.

Det er hensigten, at vejledningen løbende vil blive opdateret. Den, til enhver tid gældende vejledning, vil være tilgængelig fra uddannelsessekretariatets hjemmeside på følgende link: www.khru.dk/index.php?id=73. IKV-håndbogen fra Undervisningsministeriet findes på følgende link: <http://pub.uvm.dk/2008/ikviamu>.

Læsevejledning:

Kapitel 1 i vejledningen beskriver kort nogle af de vigtigste fakta om IKV i AMU. De uddybende beskrivelser af reglerne findes i den generelle håndbog udgivet af Undervisningsministeriet: ”Håndbog om individuel kompetencevurdering i AMU – realkompetencevurdering inden for arbejdsmarkedsuddannelserne” (Undervisningsministeriets håndbogsserie nr. 1 – 2008): <http://pub.uvm.dk/2008/ikviamu>.

I **kapitel 2** i vejledningen præsenteres en generel model for et IKV-forløb. I beskrivelsen af fasemodellen præsenteres også de værktøjer og metoder, de deltagende skoler har udviklet og afprøvet som en del af udformningen af den praktiske vejledning. Samtidig deler de deltagende skoler ud af deres erfaringer fra forløbene.

Kapitel 3 indeholder seks korte portrætter, der giver billeder på konkrete IKV-forløb inden for de forskellige fagområder. Portrætterne er appetitvækkere til de udfoldede casebeskrivelser, skolerne har udformet som del af projektet. Casematerialet findes i Inspirationskataloget sammen med bilagsmateriale til hver case.

Kapitel 4 afslutter vejledningen med overvejelser om kvalitetssikring af IKV i AMU – herunder kompetencekrav til personer, der skal gennemføre IKV i AMU, procedurer for gennemførelse samt kvalitetssikring af IKV-indsatsen.

Der bliver løbende igennem vejledningen henvist til Værktøjskataloget - link: www.khru.dk/index.php?id=73. Du kan finde det fulde faglige materiale udviklet inden for hvert fagområde i "Inspirationskataloget" på følgende link: www.khru.dk/index.php?id=73

Det er håbet, at den praktiske vejledning, Værktøjskataloget og materialet i Inspirationskataloget tilsammen kan være med til at systematisere og konkretisere IKV-processen samt styrke IKV-aktiviteterne på skolerne.

2 Fakta om IKV i AMU

”IKV i AMU” er den korte betegnelse for ”Individuel kompetencevurdering inden for arbejdsmarkedsuddannelserne.” Programmet Individuel kompetencevurdering i AMU blev indført d. 1. august 2007.

Realkompetencer ind i AMU

Individuel kompetencevurdering i arbejdsmarkedsuddannelserne er AMU's program til realkompetencevurdering. IKV i AMU skal således ses som en del af den større indsats for at styrke opmærksomheden på realkompetencer.

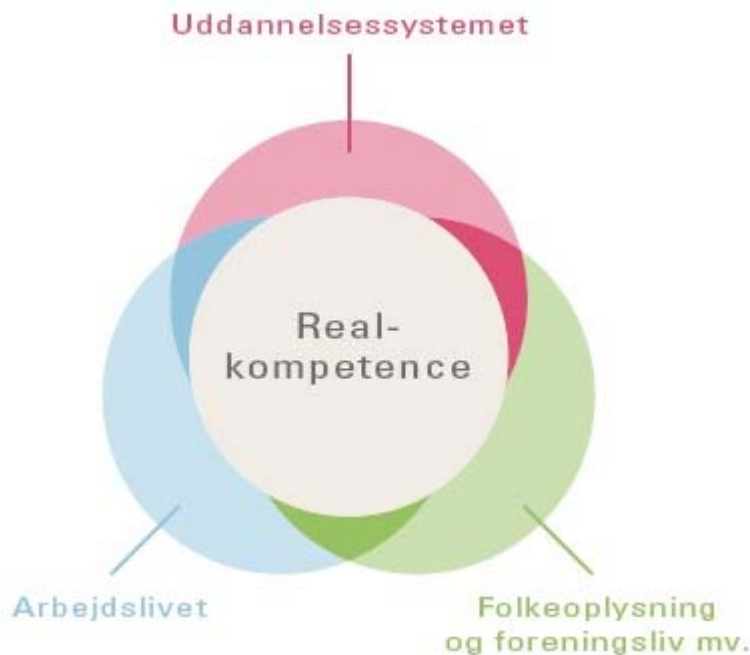
Arbejdet med realkompetencer sætter fokus på alt det, en person kan og ved - ligegyldigt hvor og hvordan man har lært det.

IKV – ikke kun i AMU

Individuel kompetencevurdering er også mulig i forhold til GUV og EUD-området.

Den grundlæggende tankegang med IKV i AMU er den samme som fra IKV på disse to øvrige områder, men det er vigtigt at være opmærksom på, at IKV i de forskellige uddannelser gennemføres efter forskellige regler.

En persons realkompetencer kan derfor stamme fra skolegangen og det formelle uddannelsessystem, erfaringer fra arbejdslivet samt viden, man har fået gennem deltagelse i aktiviteter af forskellig slags i sin fritid. Figuren nedenfor illustrerer, hvordan realkompetencerne kan bestå af læring fra forskellige områder:

Fokus på de relevante realkompetencer for IKV i AMU

Realkompetencevurdering er en mulighed for hver enkelt person at få papir på noget af alt det, man kan, men som man hidtil ikke har haft bevis på. Formålet med realkompetencevurdering er at give en person anerkendelse og dokumentation for den del af hans eller hendes færdigheder, der falder inden for rammerne af de pågældende uddannelsessystemer.

Det er derfor ikke alle personens realkompetencer, der er relevante for IKV i AMU. Det er kun de realkompetencer, der svarer til hele eller dele af beskrivelserne i de handlingsorienterede mål for arbejdsmarkedsuddannelserne og enkeltfagene optaget i en fælles kompetencebeskrivelse (FKB).

Derfor er beskrivelserne af de godkendte handlingsorienterede mål for arbejdsmarkedsuddannelserne og enkeltfag optaget i FKB, altid rettesnor for udformningen af IKV-forløb inden for AMU-systemet. Målet er, at den enkelte deltager får dokumentation på de færdigheder, som han/hun lige så godt kunne have erhvervet sig gennem deltagelse i de tilsvarende AMU-kurser. Dokumentationen kan personen bruge direkte på arbejdsmarkedet ved jobskifte, jobsøgning eller til videre (efter)uddannelse.

Nogle af de centrale pointer for principperne for IKV i AMU er følgende:

- Tilladelse til at udbyde IKV følger skolens godkendelser til at udbyde de tilsvarende AMU-mål og enkeltfag optaget i FKB. Muligheden for udlægning af IKV i AMU følger med udlægningen af det tilsvarende AMU-uddannelsesmål.
- Alle, som har adgang til uddannelse inden for AMU-lovens rammer, har mulighed for at få foretaget en IKV i AMU – i den forbindelse får de mulighed for at få testet deres basale færdigheder i dansk og matematik.
- De skoler, der udfører IKV i AMU, er ansvarlige for, at det faglige niveau som deltagerne i IKV-forløb vurderes i forhold til, svarer til de krav, der bliver stillet i de tilsvarende AMU-kurser – hverken mere eller mindre.
- Skolerne skal anvende hensigtsmæssige metoder – dvs. metoder, der er egnede som grundlag for en troværdig og pålidelig vurdering af deltagerens kompetencer i hvert enkelt tilfælde.
- IKV i AMU er et tilbud til den enkelte person – og *ikke* et generelt tilbud til virksomhederne. (*Se boks*).
- En person, der ønsker en IKV i AMU, skal selv bidrage til at dokumentere sine relevante realkompetencer. Uddannelsesinstitutionen skal informere og rådgive deltageren om dette krav.

IKV – et tilbud til den enkelte person

- Betyder at kompetencevurdering altid sker som et tilbud til den enkelte person. IKV i AMU er baseret på frivillighed. Resultaterne af IKV-forløbet tilhører den individuelle person og dokumentationen udstedes direkte til – og tilhører – deltageren. Det er den enkelte deltager, der beslutter, om arbejdsgiveren skal have indsigt i IKV-resultaterne.

- Kompetencevurderingen foretages altid med udgangspunkt i en eller flere af de godkendte arbejdsmarkedsuddannelser og/eller enkeltfag optaget i en fælles kompetencebeskrivelse (FKB).
- Varigheden af et IKV-forløb vil altid være individuel, men kan tilrettelægges mellem 0,5-5 dage. For flygtninge og indvandrere er der mulighed for længere forløb med en varighed fra 0,5-10 dage – men *kun* i de tilfælde, hvor de mangler dokumentation for kompetencer erhvervet *uden for* Danmark.
- Form og tidspunkt for IKV-forløb kan tilrettelægges fleksibelt. Et IKV-forløb kan planlægges sammenhængende eller opsplittet på flere dage, det kan gennemføres både på uddannelsesinstitution eller på virksomhed, på alle tidspunkter af døgnet og alle ugens dage. Planlægning og tilrettelæggelse af forløbet er i sidste ende op til skolen at beslutte.
- Gennemførelse af IKV i AMU ligger altid *før* eventuel optagelse på AMU-uddannelse - men det er naturligvis et individuelt tilbud og ikke en forudsætning for deltagelse i AMU-kurser.
- Der stilles krav om, at der er en kvalificeret lærer til stede ved vurderingen. IKV kan altså ikke foregå som fjernvurdering.
- Som resultatet af et IKV-forløb udformes altid et IKV-deltagerbevis. Desuden er der mulighed for at dokumentere eventuelle anerkendte kompetencer ved at udstede et eller flere uddannelsesbeviser og/eller et kompetencebevis. Deltageren skal desuden have tilbud om udformning af en individuel uddannelsesplan.
- Deltagere i IKV i AMU kan opnå VEU-godtgørelse efter samme regler som deltagere i arbejdsmarkedsuddannelse. Der opkræves ikke deltagerbetaling for IKV i AMU. IKV i AMU er taxameterfinansieret.

Individuel kompetencevurdering

- Betyder at forløbet tilrettelægges ud fra den enkelte persons helt unikke real-kompetencer.

Det udelukker ikke, at man kan foretage IKV for en gruppe – som f.eks. skal vurderes i forhold til samme AMU-mål.

Det er dog en forudsætning, at man inden for den gruppe er i stand til at målrette og designe forløbene, så de tager højde for den enkelte persons specifikke forudsætninger, og at der altid kan foretages en individuel vurdering og anerkendelse.

Også varigheden af IKV-forløbet skal tilpasses den enkelte deltager.

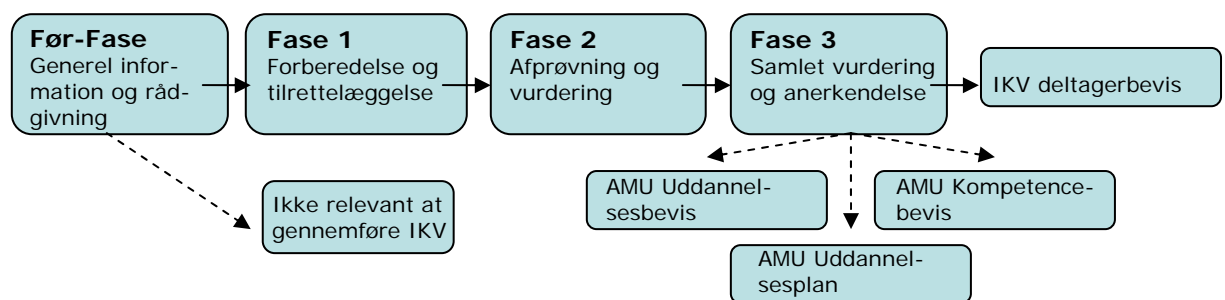
Du kan læse meget mere om de formelle krav og retningslinier for planlægning og gennemførelse af IKV i AMU i Undervisningsministeriets håndbog: "Håndbog om individuel kompetencevurdering i AMU – realkompetencevurdering inden for arbejdsmarkedsuddannelserne". Håndbogen kan downloades fra Undervisningsministeriets hjemmeside: <http://pub.uvm.dk/2008/ikviamu>.

3 Fasemodel og metoder i et IKV-forløb

Et helt grundlæggende princip for IKV i AMU er, at forløbet tilrettelægges og gennemføres inden for AMU-lovens rammer, så det passer til den enkelte persons særlige ønsker og forudsætninger. Den konkrete udformning af et IKV-forløb vil derfor få forskellige udtryk afhængig af den konkrete person, der skal vurderes, og de IKV-behov, personen har. Der er dog en række faste elementer og fællestræk for IKV-forløb.

Nedenfor findes en grafisk illustration af den overordnede model, som de skoler, der har deltaget i udviklingen af den praktiske håndbog, har været enige om at bruge som skabelon. De enkelte faser beskrives mere uddybende efter modellen.

Eksempel på en fasemodel til gennemførelse af IKV i AMU

I den skitserede model består en individuel kompetencevurdering af fire faser. I praksis vil der kunne være en glidende overgang mellem faserne, men faseopdelingen er vigtig at holde fast i for at være opmærksom på, hvor IKV-taxametret udløses. Det samlede beløb uddannelsesinstitutionen har til rådighed til tilrettelæggelse og gennemførelse af IKV-forløbet udløses således ved påbegyndelse af fase 2.

Hvis personen, efter at have gennemgået faserne i IKV'en, har opnået anerkendelse af realkompetencer, der stemmer overens med et eller flere hele AMU-uddannelsesmål, udstedes et eller flere **AMU-uddannelsesbeviser**.

I de tilfælde, hvor deltageren har realkompetencer svarende til en eller flere afgrænsede dele af et eller flere AMU-uddannelsesmål ('mål-pinde'), udformes et **AMU-kompetencebevis**. Hvis personen ønsker det, kan der desuden udformes en individuel AMU-uddannelsesplan. Det er altså et tilbud – men ikke et krav.

AMU-kompetencebevis - ét bevis på flere del-kompetencer

Et AMU-kompetencebevis kan fungere som dokumentation for anerkendelse af flere afgrænsede dele af et eller flere forskellige AMU-uddannelsesmål. Et enkelt kompetencebevis kan således fungere som dokumentation på en række forskellige del-kompetencer hentet fra samme eller forskellige AMU-uddannelsesmål.

Efter at have gennemløbet de fire faser i IKV-forløbet skal deltageren altid modtage et **IKV-deltagerbevis** som dokumentation for deltagelse i forløbet. Det gælder altså også i de tilfælde, hvor det viser sig, at personen ikke kan få anerkendt realkompetencer svarende til hverken hele eller dele af de udvalgte AMU-uddannelsesmål.

Uddannelsesinstitutionen kan afvise at gennemføre et IKV-forløb i tilfælde af, at personens realkompetencer ikke – eller kun i meget begrænset omfang - indgår i det AMU-mål, som personen ønsker at blive vurderet i forhold til.

Metodevalg i IKV-forløbet

IKV-forløbet kan understøttes af en række forskellige metoder og værktøjer. Overordnet set er der metodefrihed. Det står således skolerne frit for at udvikle og anvende en lang række forskelligartede metoder. En vigtig forudsætning og betingelse er dog, at metoderne skal være hensigtsmæssige i forhold til det konkrete uddannelsesmål, den enkelte deltager skal vurderes op imod. Det betyder, at metoden skal afspejle karakteren af uddannelsesmålet og give deltageren de bedste muligheder for at demonstrere sine færdigheder.

I udformningen af denne praktiske vejledning har de deltagende skoler udviklet nogle fælles værktøjer, der efterfølgende er blevet afprøvet og testet i IKV-forløb inden for de forskellige brancheområder.

Den udviklede metode vil i det følgende blive beskrevet sammen med en mere detaljeret gennemgang af indholdet i de enkelte faser. Igennem afprøvningen har de deltagende skoler udfyldt Logbøger over IKV-forløbene. Indtryk og erfaringer fra afprøvningen vil blandt andet fremgå af bokse i fasebeskrivelsen. I Værktøjskataloget er samlet et udvalg af værktøjer til brug gennem hele IKV-forløbet: www.khru.dk/index.php?id=73. De detaljerede beskrivelser af anvendelsen af værktøjerne inden for de forskellige brancheområder findes i "Inspirationskataloget": www.khru.dk/index.php?id=73.

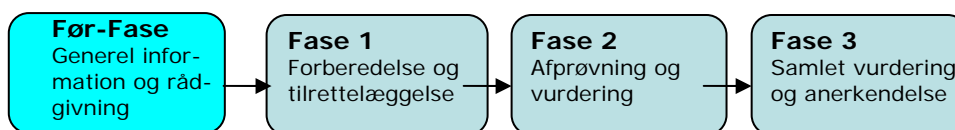
Frihed til brug af hensigtsmæssige metoder

De valgte metoder skal være hensigtsmæssige i forhold til det konkrete uddannelsesmål, den enkelte deltager skal vurderes op imod. Metoden skal derfor afspejle karakteren af uddannelsesmålet.

Hvis målbeskrivelsen er praktisk orienteret, kan man altså ikke nøjes med at foretage en teoretisk vurdering. Man skal sikre sig, at deltageren besidder de relevante handlingsrettede kompetencer gennem en praktisk afprøvning og vurdering.

Før-fase: Generel information og vejledning

I den indledende fase ligger den generelle markedsførings- og informationsindsats. Skolerne markedsfører, informerer, rådgiver og vejleder eksempelvis enkeltpersoner og virksomheder om formål, muligheder og rammer for gennemførelse af IKV i AMU. Det vigtige er at synliggøre IKV som tilbud i forhold til den potentielle målgruppe.

Ekstern markedsføring

Markedsføring af IKV i AMU skal altid være rettet mod AMU's udviklingsmålgruppe – det vil sige ufaglærte og faglærte personer. Samtidig skal markedsføringen naturligvis ligge inden for formål og mål med IKV i AMU. Det betyder eksempelvis, at IKV i AMU skal markedsføres som et tilbud til den enkelte person og ikke til en virksomhed.

I praksis vil en stor del af målgruppen af personer kunne findes som medarbejdere på virksomhederne, og selv om IKV i AMU ikke er et tilbud til virksomhederne som sådan, er det selvfølgelig et tilbud, virksomhederne kan få gavn af. Virksomhederne har naturligvis også mulighed for selv at finansiere IKV-forløb som del af en overordnet virksomhedsudvikling i de tilfælde, hvor ønskerne ikke falder inden for AMU-uddannelsesmålene.

I overvejelserne om udformning af informationsmateriale om IKV, er flere af skolerne i projektet blevet inspireret af materialet udviklet af Undervisningsministeriet i foråret 2008 som led i kampagnen om realkompetencer. (*Se boks*).

Markedsføring af realkompetenceindsats

Undervisningsministeriets materiale om realkompetencer består af forskellige faktaark med kort information om realkompetencer og realkompetencevurderingsindsatsen, 10 gode grunde til realkompetencevurdering samt eksempler fra det virkelige liv.

Desuden er der, som del af indsatsen, blevet udformet både plakater og foldere – den ene folder, der har titlen ”Du kan mere end du tror”, er målrettet den kortuddannede målgruppe.

Materialet kan findes på Undervisningsministeriets hjemmeside på følgende link: <http://us.uvm.dk/amu/Kampagneomrealkompetencer.html>.

Den generelle markedsføring og informationsindsats kan ske på skolens hjemmeside via udsendelse af brochure og informationsmateriale, annoncer i brancherettede fagblade og aviser, gennem opsøgende arbejde på virksomheder, jobcentre m.m.

Brug de gode eksempler

Find de gode eksempler – og vel at mærke meget gerne de gode *lokale* eksempler – og brug dem aktivt i markedsføringen af, hvilke muligheder, der ligger inden for IKV i AMU.

Nogle af de aktiviteter, der ligger i før-fasen – eksempelvis det virksomhedsopsøgende arbejde samt information og rådgivning til personer og virksomheder, vil kunne foregå i regi af de nye vejlednings-netværk.

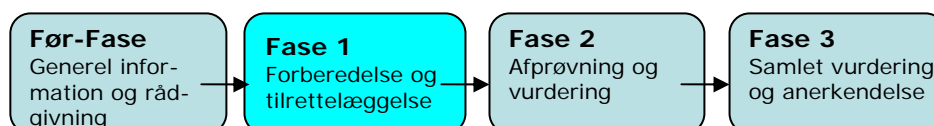
Vejledningen kan foregå både rettet mod enkelte personer og grupper – eksempelvis gennem informationsmøder i fagforeninger eller på virksomheder. Blot er det vigtigt at huske, at IKV skal bruges som et individuelt tilbud til den enkelte medarbejder inden for AMU's udviklingsmålgruppe – dvs. de ufaglærte og de faglærte medarbejdere.

I udformningen af den praktiske vejledning har de deltagende skoler udarbejdet eksempler på punkter til en huskeliste for den indledende vejledning og rådgivning. (*Se boks*).

Huskeliste til indledende information:

- Kort orientering om voksenuddannelsessystemet
- Hvad er AMU?
- Hvad er IKV? – generel information
- Vejledning til dokumentation af realkompetencer:
  - Præsentation af ”Min Kompetencemappe”
  - Konkrete eksempler på udfyldelse
  - Fokusering på arbejdsområder
  - Beskrivelse af arbejdsopgaver
- Det videre forløb:
  - Evt. indsendelse af dokumenter
  - Individuelle samtaler
  - Praktisk vurdering
  - Tidsplan for forløbet

Fase 1: Forberedelse og tilrettelæggelse

Forberedelses- og tilrettelæggelsesfasen begynder, når der er indgået aftale om et konkret IKV-forløb. I denne fase tilrettelægges målepunkterne for IKV-forløbet og de specifikke rammer og indhold i afprøvningen. Tilskud til forberedelses- og tilrettelæggelsesarbejdet er indregnet i IKV-taxametret.

Formålet med denne fase er at få forberedt og tilrettelagt IKV-forløbet på en sådan måde, at det giver deltageren mulighed for at demonstrere og få dokumenteret sine realkompetencer i forhold til udvalgte AMU-uddannelsesmål. Det er uddannelsesinstitutionernes ansvar, at IKV-forløbet tilrettelægges med anvendelse af metoder, der understøtter dette mål.

Deltageren selv har ansvar for at bidrage til denne fase ved at dokumentere relevante kompetencer, der skal tages hensyn til i planlægningen af IKV-forløbet. Uddannelsesinstitutionen skal assistere i denne proces ved at vejlede deltageren om, hvordan han/hun kan dokumentere sine realkompetencer gennem indsamling af relevante dokumenter og erfaringer. Det er vigtigt, at personen er opmærksom på, at det ikke kun er eksamenspapirer og uddannelsesbeviser, der er relevante, men i lige så høj grad de erfaringer personen har gjort sig både gennem sine år på arbejdsmarkedet og læringssituationer i fritiden.

Eksempler på dokumentation kan være:

- Eksamensbeviser, uddannelsesbeviser m.m. (fra formelle uddannelsesforløb).
- Deltagelse i medarbejderuddannelse eller andre uddannelsesforløb – eksempelvis leverandørkurser, test eller prøver.
- Udtalelser fra arbejdsgivere – eksempelvis beskrivelse af jobfunktion eller særlige arbejdsopgaver.
- Dokumentation af kompetencer fra tillidshverv, frivilligt foreningsarbejde eller lignende.
- Deltagerens egne beskrivelser af erfaringer og kompetencer.

Kompetencer fra formelle uddannelsesforløb skal principielt – uanset alder på eksamensbeviser, svendebreve og uddannelsesbeviser – ikke genvurderes. Alle øvrige kompetencer skal afprøves og vurderes.

”Min Kompetencemappe”

Det elektroniske værktøj ”Min Kompetencemappe” kan støtte deltageren i at samle informationer om sine realkompetencer ét sted. Det er gratis at bruge værktøjet, der kan findes her: www.minkompetencemappe.dk.

I projektet er det valgt at bruge en forkortet version af Min Kompetencemappe. (Se *Værktøjskataloget - værktøj 3*).

Skolernes erfaringer fra afprøvningen af ”Min Kompetencemappe” er, at det er meget forskelligt, hvordan deltagerne udfylder ”Min Kompetencemappe”. Nogle deltagere er meget detaljerede, og så vil udfyldelsen tage meget lang tid – og nogle giver op, før de er helt igennem. Andre deltagere skriver næsten ikke noget, og så er det svært at bruge kompetencemappen til forberedelse af IKV-forløbet.

Konklusionen fra de deltagende skoler har været, at ”Min Kompetencemappe” ikke alene kan udgøre afsættet for udvælgelse af relevante AMU-mål og vurdering af realkompetencer – men det kan være med til at spore faglæreren mere ind på den efterfølgende dialog med deltageren.

Sådan brugte vi ”Min kompetencemappe”

Gør det klart, hvad kompetencemappen skal bruges til og hjælp deltagerne med at fokusere deres dokumentation, så det ikke bliver for omfattende i forhold til formålet med den aktuelle afprøvning. Det er vigtigt, at de ikke føler, de støder på problemer allerede inden de er kommet i gang.

I afprøvningen har skolerne forsøgt sig med en ”kortere” version af ”Min Kompetencemappe”, hvor der fokuseres på uddannelse og arbejde. Denne version på 5 sider er lettere at overskue og kan sendes ud til deltagerne – eller den kan medbringes i print, hvis man laver opsøgende arbejde eksempelvis på virksomheder.

(Se *Værktøjskataloget - værktøj 3*).

Det materiale deltageren indsamler kan give et indledende bud på, hvilke AMU-mål, der kunne være relevante for et IKV-forløb. En grundlæggende tilgang til udvælgelsen af uddannelsesmål er, at der skal være anledning til at tro, at personen har erhvervet sig færdigheder, der stemmer overens med de færdigheder, vedkommende kunne have erhvervet sig ved at deltage på et eller flere AMU-forløb.

Udvælgelsen af uddannelsesmål vil afhænge af personens dokumenterede realkompetencer og tage afsæt i den enkeltes indgang og motivation til IKV-forløbet.

Det kan f.eks. være:

- Udsigter til et udviklingsforløb på virksomheden, hvor personen ønsker IKV rettet mod den specifikke udvidelse i jobfunktionen for at undgå dobbeltuddannelse.
- Et ønske om at skifte job, hvor deltageren vil bruge IKV'en til kunne søge nyt job med papir på sine færdigheder.
- Endelig kan det blot være interesse for at få bevis på, hvad man har lært inden for et bestemt felt gennem mange års arbejde.

Uanset deltagerens indgang og motivation for IKV er det vigtigt at fokusere, når der skal udvælges AMU-uddannelsesmål som målestok for IKV-forløbet.

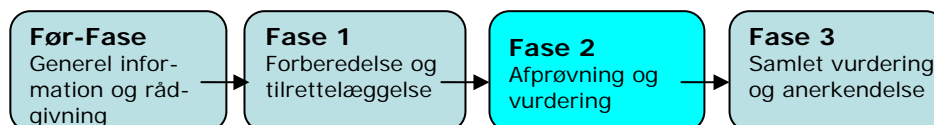
Samtidig skal man som skolerepræsentant være indstillet på at skulle revidere sin umiddelbare vurdering af deltagerens færdighedsniveau, fordi deltagerne både kan under- og overvurdere egne færdigheder og ikke altid er opmærksomme på deres egne kompetencer.

Præcisering og afgrænsning

En skolerepræsentant deler ud af sin erfaring:

”Det er vigtigt at få præciseret både relevante FKB- og AMU-mål, så man afklarer i forhold til relevante mål for den enkelte deltager! Det er det gode forarbejde, der gør forskellen.”

Fase 2: Afprøvning og vurdering

Denne fase er den mest omfattende del af en individuel kompetencevurdering. Her finder selve afprøvningen sted, og her skal skabes et grundlag for den samlede vurdering og anerkendelse af deltagerens realkompetencer målt i relation til de udvalgte AMU-uddannelsesmål.

Der skal altid være en lærer til stede i vurderingssituationen, og IKV kan altså ikke ske som fjernvurdering. Det betyder eksempelvis, at alt materiale udsendt til og/eller udfyldt af deltageren forud for mødet med uddannelsesinstitutionen kan være afsæt for en dialog og en fokusering af vurderingen – men *ikke* kan udgøre en selvstændig del af vurdering og/eller anerkendelse af deltagerens realkompetencer.

Forskellige metoder kan anvendes i afprøvningen og vurderingen. Som fremhævet tidligere er det vigtigt, at metoderne 'passer til' de uddannelsesmål, deltagerne skal vurderes op imod.

Som del af udformningen af denne praktiske vejledning er der blevet udviklet én overordnet metodisk tilgang, der er blevet tilpasset brancheområdet og casene undervejs. Inden for brancherne er der en overvægt af uddannelsesmål, der er rettet mod tilegnelse af praktiske færdigheder og håndværk, der ikke blot kan testes teoretisk.

Desuden vil der være mange ufaglærte, der har arbejdet mange år i branchen og derfor kan have stor praksiserfaring. Der er derfor brug for at kunne fokusere den praktiske afprøvning, så den er relevant for den enkeltes færdigheder.

På baggrund af disse overvejelser er der blevet arbejdet med metoder til en inddeling af fase 2 i tre trin, der bidrager til kvalificering af den samlede vurdering af den enkelte deltager:

- Individuelt interview – gennemgang af dokumentationsmateriale
- Spørgsmålsskema - test og dialogværktøj
- Praktisk afprøvning og vurdering – i værksted og med cases

Interview med deltageren – gennemgang af dokumentationsmateriale

Som grundlag for afprøvning og vurdering bliver der gennemført interview med IKV-deltageren. Interviewet tager afsæt i det dokumentationsmateriale, deltageren har indsamlet og enten sendt ind på forhånd eller har med til samtalen.

I interviewet gennemgås deltagerens dokumentation – eksempelvis ”Min Kompetence-mappe” – og relevante erfaringer og eventuelle yderligere relevante realkompetencer uddybes.

IKV - også for personer med stor erfaring!

Et godt råd fra en af faglærerne i projektet:

”Der er mange ufaglærte personer, men med mange års erfaringer fra branchen. Nogle af dem vil måske synes, at det er mærkeligt at skulle ud i et værksted. Derfor er det vigtigt at præsentere IKV som deres mulighed for at få papir på det, de allerede kan. Det er en demonstration af deres færdigheder - ikke en eksamination.”

Det er vigtigt, at der under interviewet med deltageren er en person til stede, der har det faglige indblik og overblik. Det kan eksempelvis være en faglærer, der kan stille de rigtige og afklarende spørgsmål til at vurdere, hvilken afklaring, der er behov for at gå videre med.

Spørgeguide:

I forbindelse med afprøvningen er der blevet udformet en skabelon til spørgeguide til brug ved interviewet. (Se *Værktøjskataloget - værktøj 4*).

Formålet med interviewet er at få afklaret, om der er forhold eller tvivlsspørgsmål, der ikke er fremgået tydeligt af deltagerens dokumentationsmateriale, og som har konsekvenser for tilretningen af realkompetencevurderingen.

Faglæreren kan eksempelvis vurdere, om der er skal inddrages flere mål eller udelades nogle af de allerede planlagte uddannelsesmål i den praktiske afprøvning. Det kan være nødvendigt at indskrænke antallet af mål og i nogle tilfælde helt at vælge andre mål som relevante for et IKV-forløb. I et konkret eksempel blev en vurdering i relation til varm mad ændret til et fokus på salat og salatbar.

To faglærere fortæller:

”Vi havde gjort os nogle forestillinger om, hvilke kompetencer medarbejderne ville have baseret på den arbejdsplads, de var ansat på. Men vi blev overraskede. Nogle gange troede vi, at de kunne meget – men det viste sig, at de nærmest ikke kunne noget af det vi troede.”

”En deltager havde i ”Min Kompetence-mappe” skrevet, at hun kendte alle arbejds-gange i et køkken. I samtalen med hende efterfølgende viste det sig, at hun slet ikke havde prøvet at lave mad. Så skal man være klar til hurtigt at skifte fokus i samtalen.”

For at gøre arbejdet med at præcisere vurderingsgrundlaget mere overskueligt er der blevet arbejdet med et oversigtsværktøj i form af en elektronisk FKB-guide. Ved hjælp af dette værktøj kan personen, der foretager interviewet, få et hurtigt overblik over arbejdsområder og de tilhørende uddannelsesmål inden for FKB'erne, der kan være interessante at inddrage i et IKV-forløb for den enkelte deltager.

Elektronisk FKB-guide – et oversigtsværktøj

Den elektroniske FKB-guide bygger bro og skaber overblik mellem jobfunktioner, FKB'er og relevante uddannelsesmål. Her kan IKV-konsulenten ”klikke” sig vej fra arbejdsområder og komme ned til en liste med forslag til, hvilke AMU-mål, der kunne være relevante inden for det pågældende område. Ved at have de specifikke målbeskrivelser liggende får man dermed også input til afklaringen af, hvorvidt deltageren har realkompetencer, der falder inden for de handlingsorienterede mål.

I projektet er der blevet arbejdet med et elektronisk værktøj, der er bygget op i power point og har elektroniske link til de specifikke målbeskrivelser - men materialet kan naturligvis også bruges i skriftlig form. (Se *Værktøjskataloget – værktøj 5*).

Som en af metoderne til at fastholde processen er der blevet udformet et aftaleskema. I de tilfælde, hvor det ikke er den samme person, der gennemfører både interview og den efterfølgende praktiske vurdering, kan et aftaleskema også supplere den mundtlige overlevering mellem eksempelvis IKV-konsulent og faglærer.

Aftaleskema:

Undervejs i samtalen kan man udforme et aftaleskema, der ved afslutningen af mødet gennemgås og underskrives af begge parter. Et sådant aftaleskema kan være med til at fastholde grundlaget for det videre IKV-forløb. (Se *Værktøjskataloget – værktøj 8*).

Spørgsmålsskema - kvalificering af praktisk afprøvning

Som en del af præciseringen af den praktiske afprøvning og vurdering har de deltagende skoler udviklet et spørgsmålsskema-/testskema-værktøj. Skemaet rummer spørgsmål udformet på baggrund af det faglige indhold i det eller de specifikke udvalgte AMU-mål. Skemaet består hovedsageligt af ”ja/nej-spørgsmål” – og tager dermed afsæt i deltagerens meget overordnede selvvurdering.

Testskemaets centrale funktion er at fungere som et dialogværktøj, hvor faglæreren eller IKV-konsulenten kan få en fornemmelse af, i hvor høj grad deltagerens konkrete erfaringer er målrettet de specifikke faglige områder, der er relevante for de udvalgte AMU-mål.

Spørgsmålsskema som dialogværktøj

Det er vigtigt at bruge spørgsmålsskemaet som grundlag for en dialog og løbe svarene igen med personen, så man får afklaret eventuelle misforståelser og tvivlsspørgsmål. Der kan også i afkrydsningen være mulighed for at gøre opmærksom på, at man ikke forstår det enkelte spørgsmål i testen – så kommer resultatet ikke til at afhænge af misforståelser.

Erfaringen er, at deltagerne finder det meget motiverende, og at det giver et konkret afsæt for den efterfølgende dialog.

Spørgsmålsskemaer

Spørgsmålsskemaerne er primært blevet brugt i papir, men der er også blevet arbejdet med muligheden for at understøtte udfyldelsen af skemaerne elektronisk vha. Active Boards (elektroniske tavler). (Se *Værktøjskataloget - værktøj 6 for et eksempel eller se Inspirationskataloget for en præsentation af løsningen med Active Boards*).

Overvejelse om anvendelse af fagsprog

I afprøvningen har der været flere overvejelser om anvendelse af fagtermer i spørgsmålene. Hvis der er stort fokus på fagudtrykkene i dialogen og evt. skriftligt materiale, man bruger som led i vurderingen, kan deltagerens manglende kendskab til fagudtryk komme til at spænde ben for anerkendelse af deltagerens realkompetencer.

Det er en særlig vigtig pointe, fordi der vil være mange ufaglærte i målgruppen til IKV-forløb, der derfor ikke nødvendigvis har det formelt faglige kendskab til begreber.

Anvendelse af fagsprog: Hvad er vigtigst? – hvad man ved, eller hvad man kan

I relation til nogle mål er det meget vigtigt, at man kender og kan gøre brug af faglige udtryk for, at man kan sige, at man lever op til kravene i AMU-målet. Det gælder eksempelvis som tjener, hvor man skal kunne anvende fagudtryk i præsentation af mad og vine. I andre tilfælde er det mindre vigtigt, og der handler det mere om, hvorvidt deltageren i praksis ved, hvad det drejer sig om og kan udføre processerne korrekt. Eksempelvis er det mindre vigtigt, at deltagerne ved, hvad ”tilberedningsmetoder” indebærer. Her handler det om at finde ud af, om deltagerne har erfaring med eksempelvis at koge og stege.

Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, hvilket kendskab til fagudtryk, der er en forudsætning for anerkendelse af kompetencer i det enkelte tilfælde.

Samlet set etablerer denne indledende samtale med deltageren et vigtigt afsæt for den praktiske del af vurderingen. Her bliver etableret et præcist billede af, hvilke uddannelsesmål den efterfølgende afprøvning skal ske op imod. Den indledende samtale forbereder samtidig deltagerne på afprøvningen, så det afmystificeres og konkretiseres, hvad det er, der skal foregå.

Praktisk afprøvning og vurdering

Lige gyldigt hvilke AMU-uddannelsesmål, der er valgt som vurderingsgrundlag for et IKV-forløb, kan en struktureret indledende dialog - eksempelvis fokuseret ved hjælp af et spørgeark - være med til at kvalificere og fokusere den praktiske vurdering.

Selve gennemførelsen af den praktiske vurdering vil kunne baseres på forskellige praktiske øvelser og tests – ofte tilrettelagt ud fra cases. Det afgørende er, at de praktiske øvelser er tilrettelagt, så det muliggør demonstration af centrale færdigheder i relation til det eller de udvalgte mål.

På nogle skoler åbner rammerne defineret i lokalaftalerne op for at gennemførelsen af IKV i åbent værksted defineres som en ekstra opgave. Det kan give mulighed for dobbeltlærerordning i værkstedet, hvor behovet er for vurderingen.

Udfordringer i forbindelse med afgrænsning af den praktiske vurdering

”Der er flere udfordringer forbundet med afgrænsningen af den praktiske vurdering: På den ene side skal vi passe på ikke at være for ambitiøse og tro, at vi kan afklare for mange ting ad gangen. På den anden side skal vi som faglærere sikre kvalificerede forløb, der giver deltagerne de bedste muligheder for at demonstrere deres færdigheder.”

Løsningen er langt hen ad vejen at bruge den indledende samtale til en fokusering – og tilrettelægge den praktiske afprøvning ud fra øvelser og cases, der tester ”det sværeste”.

Udfordring: Når processen er målet

Hvis det handler om kvalitetssikring af brød, er der ikke fokus på processen med at bage det – man kan basere vurderingen på en dialog ud fra det færdige produkt. Men med brødbagning eller rengøring i køkkenet er det noget helt andet. Her er det de faglige overvejelser undervejs i processen, der er fokus på. Det er vigtigt både at have tid til at sætte deltageren i gang og kunne slå ned på centrale dele i forløbet.

Gode råd fra afprøvningen

Der er gode erfaringer med at være to faglærere til stede i opstarten af flere deltagere. Man kan også forsøge at sluse deltagerne ind og sætte dem i gang med opgaverne i forskellige tempi. Man kan også på forhånd gøre klart for deltagerne, at der må påregnes ventetid i forløbet – eksempelvis i indkaldelsesbrevet og i den indledende samtale.

Målekriterier: Proces vs. Produkt

Der ligger forskellige udfordringer i afprøvningen afhængig af målformuleringen på forløbene. En overvejelse er, om det er proces eller produkt, man skal vurdere deltagerens færdigheder på. Det har blandt andet betydning for faglærers rolle: Skal man kunne følge, observere og spørge ind til faglige overvejelser undervejs, eller skal man blot foretage en vurdering af det færdige produkt. (Se boks).

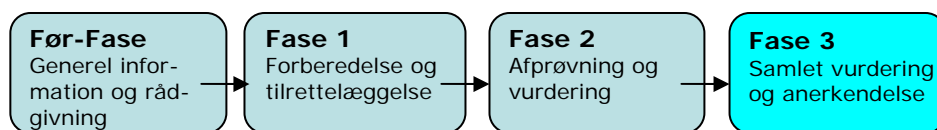

Til at støtte faglæreren i vurderingen af deltagerne undervejs i den praktiske afprøvning, er der i forbindelse med projektet blevet arbejdet med et Vurderingsskema. Vurderingsskemaet er designet som et "Tjek-skema", hvor faglæreren løbende kan krydse af og notere overvejelser fra vurderingen.

Vurderingsskema

Vurderingsskemaet udformes således, at det afspejler de indholdsmæssige krav i uddannelsesmålet, der er stillet op som vurderingskriterier for det pågældende IKV-forløb. Redskabet gør det lettere at holde styr på registreringen og "huske" den enkelte deltager i de tilfælde, hvor der er flere deltagere i gang med individuelle IKV-forløb på én gang. (Se *Værktøjskatalog - værktøj 10*).

Fase 3: Samlet vurdering og anerkendelse

Efter afprøvningen foretager de involverede personer på skolen (faglærere og/eller konsulenter) den endelige vurdering og konklusion på, hvilke kompetencer, der kan anerkendes på baggrund af forløbet.

Herefter udformes dokumentation til deltageren på forløbet. Selv i tilfælde, hvor deltageren på trods af den indledende fokusering af afprøvningen ikke har kunnet få anerkendt realkompetencer i relation til de udvalgte hele eller dele af AMU-uddannelsesmål, skal deltageren altid have udleveret et IKV-bevis, der dokumenterer deltagelse i IKV-forløbet.

I de tilfælde, hvor deltageren kan få anerkendt realkompetencer svarende til en eller flere dele af et eller flere AMU-uddannelsesmål, udformer skolen et AMU-kompetencebevis med en præcis og ordret gengivelse af de dele af målet/målene, der er blevet anerkendt. **Husk**, at en kopi af kompetencebeviset skal opbevares på skolen!

I de tilfælde, hvor deltageren kan få anerkendt realkompetencer svarende til et eller flere komplette uddannelsesmål, udformes et AMU-uddannelsesbevis for hvert af de pågældende AMU-uddannelsesmål med præcis og ordret titel samt beskrivelse af målet og vejledende max. varighed.

Hvis deltageren ønsker det, kan skolen tage initiativ til at udforme en uddannelsesplan. Her er der mulighed for at inddrage de dele af uddannelsesmålene, deltageren ikke har kunnet opnå anerkendelse for.

Hvis flere faglærere har været involveret i afprøvningen, kan der være behov for at koordinere den endelige tilbagemelding til deltagerne. Det vil derfor ikke altid være muligt at afslutte den praktiske vurdering med en samlet tilbagemelding. I de tilfælde er det vigtigt at give deltageren besked om den videre proces, og hvornår han/hun vil få endelig besked.

Uddannelsesplaner som tilbud

Erfaringen fra skolerne er, at det er vigtigt at tage afsæt i den enkelte deltagers ønske og motivation for IKV. Hvis de giver udtryk for primært at ville have papir på deres færdigheder, er det naturligvis det, som IKV-forløbet fokuserer på. Det er dog samtidig erfaringen fra skolerne, at disse deltagere undervejs i forløbet kan fatte interesse for mulighederne i at få udformet en uddannelsesplan.

I afprøvningen af IKV-materialet har skolerne oplevet en stor interesse fra deltagerne for at få udformet uddannelsesplaner. Erfaringen er, at den dialog man har med deltagerne under et IKV-forløb er en oplagt chance for at give deltagerne viden om mulighederne for uddannelse og motivation til mere uddannelse.

En faglærer udtaler:

"Undervejs i IKV-forløbet gik det op for én af deltagerne, at hun havde mulighed for at uddanne sig videre til at blive ernæringshjælper... Jeg har aldrig set så stort et lys i nogens øjne."

OPSAMLING: 10-punkts-planen til IKV i AMU

På baggrund af fasegennemgangen kan en oversigt over aktiviteter i et IKV-forløb skitseres som en 10-punkts-plan med en løbende fokusering af forløbet.

- Indledende, generel vejledning
- Indsamling af dokumentation på realkompetencer
- Første udvælgelse af AMU-mål på baggrund af dokumentation
- Opsplitning af AMU-mål til kompetencer som målestok for IKV-forløbet
- Interview med spørgeguide – indsnævring og præcisering af uddannelsesmål
- Spørgsmålsskema (test af viden inden for udvalgte mål)
- Tilretning og gennemførelse af praktisk afprøvning
- Vurdering og anerkendelse
- Udformning af beviser og afsluttende vejledning
- Evaluering og erfaringsdeling

4 IKV Portrætter

I dette afsnit vil du blive præsenteret for seks portrætter. Portrætterne har til formål at give en hurtig fornemmelse af, hvordan forskellige indgange til IKV-forløb kan se ud.

Portrætterne giver den hurtige inspiration og fornemmelse af bredden af profiler, der kan gøre brug af IKV i AMU – men de korte portrætter er kun appetitvækkere til de udfoldede og gennemarbejdede cases, der ligger til grund for portrætterne.

Som led i udformningen af den praktiske vejledning har de deltagende skoler udformet cases, der illustrerer IKV-forløb inden for deres respektive fagområder. Både materiale og værktøjer er blevet udformet og udfoldet målrettet udvalgte konkrete uddannelsesmål inden for de respektive fagområder.

I Inspirationskataloget kan du finde det detaljerede materiale og værktøjer, der er blevet udviklet i projektet. Her er også konkrete eksempler på, hvordan det kan bruges inden for de specifikke brancher, der falder inden for denne vejledning.

Læs portrætterne og hent derefter inspiration fra bredden af brancheområder i Inspirationskataloget, hvor du også finder materiale til konkrete IKV-forløb inden for dit eget fagområde - www.khru.dk/index.php?id=73.

6 portrætter af IKV-forløb

Claus: Ufaglært i tjenerfaget

I Case 1 kan du læse om Claus. Claus er 35 år og ledig. Han har arbejdet som ufaglært inden for tjenerfaget i flere år og får, sammen med 8 andre ledige, mulighed for at få ansættelse i Virksomheden 'Messecentret', hvis han kan dokumentere at have – eller hurtigt at kunne få - de relevante kompetencer. Casen er et eksempel på et IKV-forløb, der udspringer af et samarbejde mellem den lokale Tekniske Skole og det lokale jobcenter på baggrund af en henvendelse fra en konkret virksomhed.

James: Ufaglært kok med udenlandsk erfaring

I Case 2 kan du læse om James. James er 45 år og oprindelig fra England. Han begyndte sin kokkeuddannelse i England, men sprang fra for at rejse til Danmark. I de 10 år han har været her, har han derfor arbejdet som ufaglært kok og kokkemedhjælper flere steder. James er ikke umiddelbart interesseret i at blive faglært kok, men han savner et mere udfordrende job med mere ansvar. Desværre oplever han, at han mangler at kunne dokumentere sine færdigheder for at komme i betragtning til de gode stillinger. James har fint styr på det danske sprog – men oplever udfordringer med at læse og skrive.

Ludvig: En bager vender tilbage til faget

I Case 3 møder du Ludvig. Ludvig blev bageruddannet i 1990, men har siden arbejdet på en af de store lokale produktionsvirksomheder som ufaglært. Som følge af nedskæringer og udflytning af produktionen er Ludvig for nylig blevet fyret. Han vil gerne

tilbage til bagerfaget, men er meget usikker på, om han har mulighed for det efter at have været væk i en årrække.

Sofia: Kantineassistent med interesse for brød

I Case 4 møder du Sofia. For 10 år siden blev Sofia uddannet som Cafeteria- og kantineassistent. I dag er hun ansat i personalekantinen på en privat virksomhed. For at fremme sundheden på arbejdspladsen er der de sidste år blevet arbejdet med økologi og grove brødtyper. Det er Sofia, der står for brødet, og hun vil gerne have større baggrundsviden og ny inspiration. Det er svært at få tid til uddannelse, men i den lokale avis har Sofia læst en annonce fra erhvervsskolen om IKV i AMU, der giver mulighed for at få anerkendt det, man i forvejen kan, og på den måde undgå dobbeltuddannelse.

Anne: Ufaglært kantinedarbejder

I Case 5 kan du læse om Anne. Anne har været ansat som ufaglært i kantinen på en stor interesseorganisation siden 1995. Nu vil virksomheden i gang med en generel kompetenceudvikling af deres medarbejdere i kantinen – der er behov for større fleksibilitet mellem arbejdsopgaverne. Anne overvejer, om hun skal finde et andet arbejde, eller om hun bliver fyret. Hun kan se, at et tilbud om IKV i AMU kan give hende papir på noget af alt det, hun har lært gennem de mange år på arbejdspladsen. Flere af Annes kolleger har det på samme måde. Casen illustrerer et eksempel på et individuelt kompetenceudviklingsforløb på baggrund af en henvendelse fra en arbejdsplads.

Per: Ufaglært inden for industrislagteri

I Case 6 møder du Per. Per er 38 år og har gennem de seneste 8 år arbejdet som ufaglært medarbejder på en større lokal slagterivirksomhed. Virksomheden står over for nye udfordringer, da ”ny teknologi” i form af maskiner og robotter gennem de seneste år har overtaget en større og større del af arbejdsfunktionerne. Virksomheden har ikke et klart billede af medarbejdernes nuværende kompetencer og vil derfor gerne tilbyde medarbejderen at deltage i et IKV-forløb.

5 Kvalitetssikring af IKV i AMU

Igennem udviklingen af den praktiske vejledning har kvalitetssikring været en gennemgående diskussion. Derfor er der, som afslutning på den praktiske vejledning, blevet samlet en række overvejelser om, hvordan man på uddannelsesinstitutionerne kan arbejde med kvalitetssikring af IKV-indsatsen.

Det grundlæggende krav til uddannelsesinstitutionen er varetagelse af opgaven med at gennemføre IKV i AMU inden for de FKB'er, den er godkendt til at udbyde.

Uddannelsesinstitutionen skal sikre, at de realkompetencer som deltagerne får anerkendt i IKV i AMU svarer til kompetencen i de AMU-uddannelsesmål, der har været målestok for den enkelte deltagers IKV-forløb.

Vurderingen og anerkendelsen af realkompetencer, i form af udstedelse af beviser i IKV i AMU, skal svare til bedømmelse og udstedelse af AMU-uddannelsesbeviser efter en tilsvarende uddannelse. Faglærerne skal altså som målestok bruge de kompetencekrav, de plejer at stille til gennemførelse af bevis for den tilsvarende AMU-uddannelse – hverken mere eller mindre.

Et mål for god kvalitet i gennemførelsen af IKV er, at vurderingerne er troværdige og pålidelige.

Der er en række centrale forudsætninger for at opfylde disse overordnede krav:

- Kvalificerede personer til at gennemføre IKV i AMU
- Klare procedurer for gennemførelse af IKV i AMU
- Kvalitetsudvikling af IKV-indsatsen

Kompetencekrav til personer, der skal udføre IKV i AMU

Det er skolernes ansvar at sikre, at de personer, der udfører IKV i AMU har de nødvendige faglige og pædagogiske kvalifikationer til opgaven. (*Se også FKB-bekendtgørelse nr. 806, 29/06/07, § 16, stk. 10*).

At det skal være kvalificerede personer vil helt grundlæggende sige, at det skal være personer med overblik og indsigt i regler og rammer for IKV i AMU. Det skal samtidig være personer, der kan udvikle og anvende metoder og materialer til de individuelle IKV-forløb.

Hvad kræves af de personer, der skal gennemføre IKV på skolerne?

- Solidt kendskab til reglerne og rammerne omkring IKV i AMU
- Solidt kendskab til FKB-strukturen og de tilhørende uddannelsesmål

Desuden anbefales det, at personerne har:

- Vejlederkompetencer: God interviewteknik og kunne give konstruktiv feedback.
- Flexibilitet og fornemmelse for situationen og den enkelte deltager.
- Faglig indsigt: Man skal kunne vurdere grundlaget for IKV-forløbet i interviewet med deltageren og stille de rigtige faglige spørgsmål.
- Koordineringsevner: Der kræves koordinering både af det enkelte IKV-forløb med de øvrige involverede faggrupper på skolen, men også eksempelvis for at få IKV-forløbet koblet til det åbne værksted, hvor afprøvningen skal finde sted.
- Fornemmelse for IKV-målgruppen: Afhængig af deltagerne i IKV-forløbet kan der eksempelvis være brug for, at både faglærere og vejledere er vant til at håndtere de sproglige udfordringer, der kan være i at have forløb med deltagere, der har dansk som andetsprog.
- Gode faglige kompetencer inden for de FKB'er og uddannelsesmål, der skal foretages kompetencevurderinger inden for.
- - Og lyst!: Man skal ville det og brænde for det.

Det er op til den enkelte uddannelsesinstitution at beslutte, hvem der skal stå for IKV-aktiviteterne på skolen. Samlet set skal bemanningen kunne dække:

- Vejledningsindsats
- Samtale/interview med deltageren
- Den konkrete afprøvning

Hvem der kommer til at have ansvar for gennemførelse af IKV på uddannelsesinstitutionerne vil i høj grad afhænge af, hvilke profiler, der er til rådighed på den enkelte skole.

I afprøvningen er de deltagende skoler blevet opmærksomme på, at profilerne på skolerne er meget forskellige og eksempelvis fordelt på vejledere, virksomhedskonsulenter, uddannelseskonsulenter og forskellige faglærere. Det har betydning for, hvordan arbejds- og ansvarsfordelingen bliver tilrettelagt igennem de forskellige faser.

I forbindelse med afprøvningen er de deltagende skoler nået frem til, at det kan være hensigtsmæssigt at have nogle enkelte 'IKV-konsulenter', der kan stå for den indledende vejledning og

Den vigtige overlevering

I de tilfælde, hvor den indledende samtale ikke gennemføres af den samme person, som skal foretage den praktiske vurdering, er det vigtigt, at der sker en god overlevering, så deltageren oplever det som et sammenhængende og meningsfuldt forløb. Det kan man eksempelvis gøre ved at bruge testen og aftaleskemaet som en del af overleveringen.

Vejlednings- og rådgivningscentrene - overblikket i den individuelle vejledning

De deltagende skoler ser Vejlednings- og rådgivningscentrene som en central indgang for henvendelser fra personer, der er interesserede i IKV-forløb.

Det forudsætter naturligvis stor viden på tværs af uddannelsesinstitutionerne, og at det er personer med et overblik over både, hvad ens egen skole kan hjælpe med, og hvad de andre skoler kan for at besvare det indledende spørgsmål: "Hvor skal jeg sende personen hen, for at han får den hjælp, han har brug for?"

fokusering af IKV-forløbet.

Det kan også være IKV-konsulent, der koordinerer samarbejdet med det administrative personale, så der altid er mulighed for at give klar besked, både om kontaktperson på skolen samt om tidspunkt for næste afholdelse af IKV inden for det ønskede område.

Selve afprøvningen skal gennemføres af kvalificerede faglærere. Der kan være behov for at opkvalificere faglærerne, så de får et bedre kendskab til de forskellige AMU-mål, og hvordan de er organiseret i FKB-strukturen.

Faste procedurer for IKV i AMU

En central del af kvalitetssikringen af IKV-indsatsen i AMU er udvikling af faste procedurer og retningslinier. Faste og fælles retningslinier er med til at sikre, at rammerne for planlægning og gennemførelse af IKV-forløb er de samme på hele skolen.

Som grundlag for at lave faste procedurer omkring IKV i AMU må ansvar- og arbejdsdeling være klar. Udviklingen af procedurer kan tage afsæt i standardkrav til et IKV-forløb – og eksempelvis understøttes af et Værktøjskatalog til både tilrettelæggelsen og gennemførelsen af IKV-forløb.

Dokumentation af forløbene

Faste procedurer kan også gælde krav om dokumentation af forløbene. Dokumentation af forløbene kan bruges til den interne evaluering af IKV-indsatsen, men skal også ses i sammenhæng med deltageres klagemulighed.

Nogle nødvendige spørgsmål:

Som grundlag for at opstille faste procedurer for IKV i AMU kan man bruge følgende spørgsmål:

- ”Hvem gør hvad?”
- ”- Og hvornår?”
- ”Hvordan gør vi det?”
- ”- Og hvilke fælles redskaber og skabeloner kan vi bruge?”

Deltagerne kan ikke klage til Kvalifikationsnævnet/Undervisningsministeriet over selve resultatet af IKV-forløbet, men de kan anmode skolen om en nærmere begrundelse for resultatet af vurderingen. Det kan derfor være vigtigt at kunne gøre rede for grundlaget for afgørelsen. Faste procedurer og en fælles tilgang til IKV-aktiviteterne kan være en del af skolens argumentation. Desuden har deltagerne – som altid – mulighed for at klage over retlige forhold til både skoleledelsen og til Undervisningsministeriet. Det kan eksempelvis være, hvis deltageren mener, at skolen ikke har anvendt hensigtsmæssige metoder, hvis skolen ikke har inddraget deltagerens dokumentation af færdigheder, eller det kan være forhold der berører varigheden af IKV-forløbet.

Det kan derfor være hensigtsmæssigt at vente med at kassere den samlede vurdering af forløbet indtil klagefristens udløb, det vil sige 4 uger efter resultatet af IKV-forløbet er blevet meddelt deltageren. Uddannelsesinstitutionerne skal ikke gemme omfattende dokumentation, men de kan vælge at gemme resultatet af den overordnede vurdering – eksempelvis ”Vurderingsskemaet”. (se *Værktøjskatalog - værktøj 10*).

Undervisningsministeriet arbejder på udviklingen af et system i Uddannelsesadministration.dk, der fra efteråret 2008 vil gøre det muligt at opbevare IKV-deltagerbeviserne elektronisk.

Kvalitetsudvikling af IKV-indsatsen

Kvalitetsudviklingen af IKV i AMU skal tage udgangspunkt i evalueringer af forløbene. Det kan ske gennem inddragelse af både interne og eksterne bidrag. Det er op til den enkelte skole at beslutte, hvilke metoder, der skal benyttes til evaluering af IKV. Det er dog vigtigt, at der på alle skoler er faste procedurer for evaluering af IKV-forløbene.

Intern erfaringsdeling og evaluering

Den løbende kvalitetsudvikling kan ske gennem erfaringsdeling og evaluering af IKV-aktiviteterne internt på uddannelsesinstitutionen.

Erfaringsdeling og evaluering kan eksempelvis tage afsæt i oprettelsen af et IKV-team med IKV-konsulenterne på uddannelsesinstitutionen. Det kan også være en større ERFA-gruppe med bredere deltagelse af personer, der er involveret i IKV-indsatsen.

Det kan være interessant at tænke bredt i udnyttelse af ressourcer og viden på uddannelsesinstitutionen, både i etableringen og udviklingen af IKV-indsatsen i AMU. Udviklingen skal fokusere på IKV i AMU – men der kan kigges på tværs af faggrupper og brancher. Der kan også inddrages erfaringer med IKV fra både GVU- og EUD-området. Rammerne for IKV på GVU og EUD er nogle andre, men tankegangen er den samme, og der kan være metoder, man kan lade sig inspirere af og tilpasse til de særlige vilkår i AMU.

Den interne kvalitetssikring og -udvikling

Intern erfaringsdeling:

- IKV-team med 'IKV-konsulenter'
- ERFA-gruppe - bredere deltagelse også af faglærere involveret i IKV-arbejdet

Bliv inspireret til metoder og procedurer:

- Tænk bredt i ressourcer
- På tværs af faggrupper og brancher
- Inddrag erfaringer fra IKV i GVU
- Inddrag erfaringer fra IKV på EUD

Den interne erfaringsdeling er vigtig både til den løbende kvalitetssikring og kvalitetsudvikling, men også for at få udbredt og forankret viden om IKV på uddannelsesinstitutionen.

Ekstern erfaringsdeling og evaluering

Det er oplagt at kvalitetsudviklingen af IKV i AMU også sker på baggrund af tilbagemeldinger fra deltagerne. Inddragelsen af deltagerevalueringer kan ske skriftligt/elektronisk ved at udforme evalueringsskemaer til deltagerne. En oplagt mulighed er at bruge VisKvalitet.dk – eksempelvis ved at oprette evalueringen i et separat IDV-modul. Deltagerevaluering kan også ligge mundtligt som en del af den afsluttende vejledning og afslutning af IKV-forløbet.

Kvalitetsudvikling sker også i kontakten mellem uddannelsesinstitutionerne. Erfaringsdelingen kan ske ved at sætte IKV på som punkt, når der er anledning til at mødes på tværs mellem skolerne. Man kan også vælge en mere systematisk tilgang ved at prioritere specifikke ERFA-møder mellem personer, der er involveret i IKV-indsatsen. Det vil eksempelvis være oplagt at få etableret en fælles linie i IKV-indsatsen inden for vejlednings- og rådgivningscentrene.